

המערכה היא התחלה של המפלה, שכן היא מכניסה בהלה ורוח של תבוסנות בקרב הלוחמים, וזה גורם לכשלונות במערכה,

שנאמר "נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפה גדולה היתה בעם" (שמואל א' ד, יז) שתחילה "נס ישראל" ואחר כך "מגפה גדולה היתה בעם",

ולחלן במקום אחר הוא [הכתוב] אומר "וינוסו [אנשי] ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים" וגו' (שם לא, א) בתחילה "וינוסו" ואחר כך "ויפלו",

לפיכך ממנים זקיפים גבורי חיל, אשר ישמרו על המשמעת בצבא, ויחזקו את רוח הלוחמים על ידי אומץ רוחם ושלמות הנהגתם⁽¹³⁾.

וכל הפרשה הזאת: שיש החוזרים מן המערכה ועוסקים בהספקת מזון ובתיקון דרכים וכדומה, ויש שאינם זזים ממקומם, במה דברים אמורים דווקא במלחמות הרשות שנלחמים כדי להרחיב גבול ישראל ולקחת מס העמים, או מלך שנלחם כדי להרבות בגדולתו ולהוסיף כבוד לשמו,

אבל במלחמות מצוה כגון כיבוש הארץ בימי יהושע או מלחמת עמלק, הכל יוצאין

או בת ישראל שנישאה לממזר ולנתין, הרי הוא בכלל "הירא ורך הלבב" שחוזר לביתו, אבל משום עבירות שמדברי סופרים אינו חוזר.

"והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם ופקדו שרי צבאות בראש העם"

וכמו כן פקדו שרי צבאות בעקיבו של עם — בסוף המחנה, שלא יברחו האחרונים,

ששני קצות העם נקראים "ראש",

וכיצד פקדו שרי הצבאות?

היו מעמידין זקיפין [בני אדם גבורים ולוחמים] לפניהם, לזקוף את הנופלים ולחזקם בדברים: שובו אל המלחמה ולא תנוסו⁽¹⁰⁾,

וזקיפין אחרים מעמידים מאחוריהם, וכשילין [כמין קרדומות] של ברזל בידיהן כדי לשמור על החיילים שלא ינוסו,

וכל המבקש לחזור מן המערכה, גורם לכל המחנה שיפול על ידו⁽¹¹⁾, לכן הרשות בידו של הזקיף לקפח את שוקיו⁽¹²⁾.

ב-תמ כיון שתחילת ניסה נפילה — שהבריחה מן

12. במרומי שדה מבואר, שהמבקש לחזור נקרא רודף, ואף על פי שאינו עושה בזדון, אלא שירא ובורח, מכל מקום דין רודף עליו.

13. כתב המאירי וז"ל: "וכל אחד נשען על קונו, ואם חס ושלום מבהיל עצמו, ומסבב אימה ויראה בלבו, עובר בלא תעשה, שנאמר: "אל תיראו" וכו', ומתוך כך ישים נפשו בכפו, ולא

אם אמר שחטא, אינו צריך להביא ראיה בעדים, שרוב החטאים אינם בעדים, ומה יעשה אדם שחטא בינו לבין עצמו ואין לו עדים בדבר, אבל צריך להודיע לכהן המשותח מלחמה את חטאו כדי שלא יחזור מרבית העם, שיאמרו חטא בידי.

10. רש"י עה"ת דברים כ, ט

11. מאירי